

No Φ 092.22/6740

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ

P. S.

Κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή αρ. 65911/09)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

17 Οκτωβρίου 2013

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό της προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 44§2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν ορισμένες αλλαγές ως προς την μορφή.

No Φ 092.22/6740

Στην υπόθεση S. κατά Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδρίασε σε Τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Isabelle Berro-Lefèvre, Πρόεδρος,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Møse,

Ksenija Turkovic,

Dmitry Dedov, Δικαστές,

Και με την σύμπραξη του André Wampach, Αν. Γραμματέα Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο την 24 Σεπτεμβρίου 2013, εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 65911/09) που κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας Αλβανός υπήκοος, ο κ. P. S. («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 25 Νοεμβρίου 2009 σύμφωνα με το άρθρο 34 της Σύμβασης Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κ. Β.Βασιλειάδη, Δικηγόρο Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εκπροσώπους της, την κ. Φ.Δεδούση, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κ. Γ.Κοττά, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Αν και ενημερώθηκε για το δικαίωμά της να συμμετέχει στην διαδικασία (άρθρο 36§1 της Σύμβασης και 44§1 του Κανονισμού), η Αλβανική Κυβέρνηση δεν απάντησε.

№ Φ 092.22/6740

3. Ο προσφεύγων παραπονείται ειδικότερα για παραβίαση των άρθρων 3 και 5§4 της Σύμβασης.
4. Στις 6 Απριλίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 29§1 της Σύμβασης, αποφασίστηκε ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Η προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος και η προσφυγή κατά αυτής

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1983. Στις 10 Φεβρουαρίου 2009 συνελήφθηκε για εμπορία ναρκωτικών (κοκαΐνης). Στις 11 Φεβρουαρίου 2009, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης άσκησε ποινική δίωξη κατά του προσφεύγοντος για εμπορία ναρκωτικών και κατοχή πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων.
6. Στις 13 Φεβρουαρίου 2009 η Ανακρίτρια, με σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, διέταξε την προσωρινή του κράτηση. Η Ανακρίτρια δέχτηκε ότι «είχαν προκύψει σοβαρές ενδείξεις ενοχής από την ανάκριση. Λόγω του ειδικού χαρακτήρα της αξιόποινης πράξης και ειδικότερα, της ποσότητας της κοκαΐνης και των χρηματικών ποσών που βρέθηκαν στην κατοχή του κατηγορουμένου, η διάπραξη νέων αδικημάτων θεωρούνταν πολύ πιθανή στην περίπτωση που ο προσφεύγων θα αφηνόταν ελεύθερος. Επίσης, ήταν ύποπτος φυγής αφού ήταν ξένος υπήκοος και δεν είχε μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα» (ένταλμα αρ. 13/2009). Την ίδια μέρα ο προσφεύγων τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση στους χώρους της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης.

No Φ 092.22/6740

7. Στις 18 Φεβρουαρίου 2009, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης με προσφυγή κατά του εντάλματος αρ. 13/2009 και με αίτημα άρσης ή αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με λιγότερο επαχθή μέτρα. Ο προσφεύγων υποστήριξε ιδίως ότι κατά την ανάκρισή του από τις ανακριτικές αρχές στις 10 Φεβρουαρίου 2009 δεν υπήρχε μεταφραστής και συνεπώς, δεν του ήταν δυνατόν να καταλάβει τις ερωτήσεις που του έθεσαν οι αστυνομικοί. Επίσης, ζήτησε να παραστεί αυτοπροσώπως ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης.

8. Στις 26 Μαΐου 2009, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης απέρριψε την προσφυγή του προσφεύγοντος. Το Συμβούλιο θεώρησε ότι από την δικογραφία προέκυπτε ότι ο προσφεύγων ήξερε σε ικανοποιητικό βαθμό την ελληνική γλώσσα και μπορούσε να καταλάβει τις ερωτήσεις που του τέθηκαν κατά την ανάκρισή του στις 10 Φεβρουαρίου 2009. Επίσης, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης έκρινε ότι εάν αφηνόταν ελεύθερος ο προσφεύγων θα μπορούσε να διαπράξει άλλα εγκλήματα. Τέλος το αίτημα για αυτοπρόσωπη παράσταση απορρίφθηκε επίσης με την αιτιολογία ότι η σχετική νομοθεσία δεν προέβλεπε το δικαίωμα αυτό (Βούλευμα 563/2009).

9. Στις 3 Μαρτίου 2010 το Εφετείο Κακουργημάτων Θεσσαλονίκης καταδίκασε τον προσφεύγοντα σε κάθειρξη δώδεκα ετών και τριών μηνών για τις προαναφερθείσες κατηγορίες (απόφαση αρ. 562/2010). Από την δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων εκτίει την ποινή που του επιβλήθηκε από το Δικαστήριο αυτό.

B. Οι συνθήκες προσωρινής κράτησης

10. Ο προσφεύγων κρατήθηκε στους χώρους της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης. Ισχυρίζεται ότι το κελί του δεν αερίζονταν

No Φ 092.22/6740

επαρκώς και δεν είχε επαρκή φωτισμό. Επίσης, ο αέρας ήταν δυσώδης και επικρατούσε δυσοσμία.

11. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι λόγω του ότι δεν υπήρχε εσωτερική αυλή ο προαυλισμός ήταν αδύνατος. Υποστηρίζει ότι οι τουαλέτες και το μπάνιο ήταν ανθυγιεινά και αποτελούσαν εστίες μόλυνσης. Σημειώνει ότι δεν υπήρχαν απαραίτητα προϊόντα για την προσωπική υγιεινή όπως χαρτί υγείας. Αναφέρει επίσης ότι δεν υπήρχε σίτιση των κρατούμενων από το Σωφρονιστικό Κατάστημα και ότι κάθε κρατούμενος δικαιούταν απλώς το ποσό των 5,87€ την ημέρα για να παραγγείλει γεύματα απ' έξω. Το ποσό των 5,87€ δεν ήταν αρκετό για να τους εξασφαλίσει τρία γεύματα την ημέρα ούτε ως προς την ποσότητα ούτε ως προς την ποιότητα.

12. Τέλος ο προσφεύγων επισημαίνει ότι δεν υπήρχε ιατρική παρακολούθηση των ατόμων που, όπως ο ίδιος, έπασχαν από το σύνδρομο στέρησης. Επίσης καταγγέλλει ότι κρατούνταν μαζί με άλλα άτομα που έπασχαν από μεταδοτικές ασθένειες όπως το AIDS και η ηπατίτιδα Γ.

13. Στις 20 Μαΐου 2009, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στην φυλακή Διαβατών Θεσσαλονίκης.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

14. Το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει τα εξής:

"1. Ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή ασκεί τις προβλεπόμενες στον Κώδικα βασικών κανόνων για τη μεταχείριση των κρατούμενων αρμοδιότητές του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παράγραφο 1 αρμοδιοτήτων του ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μια φορά

No Φ 092.22/6740

την εβδομάδα. Κατά τις επισκέψεις αυτές δέχεται κρατούμενους που έχουν ζητήσει ακρόαση.

(...)

15. Οι σχετικές διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα (Νόμος 2776/1999) προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 6

«1. Στην περίπτωση παράνομης ενέργειας σε βάρος τους ή παράνομης εντολής οι κρατούμενοι έχουν το δικαίωμα να αναφέρονται γραπτώς και μέσα σε εύλογο χρόνο στο Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα δεν τους παρέχεται άλλο ένδικο βοήθημα. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης με την οποία απορρίπτεται το αίτημά τους ή μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αναφοράς, αν δεν εκδόθηκε απόφαση, οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο Εκτέλεσης των Ποινών. Το Δικαστήριο αυτό, εφόσον δεχθεί κατ'ουσίαν την προσφυγή, αίρει τα αποτελέσματα που απορρέουν από την παράνομη ενέργεια ή εντολή (...).»

Άρθρο 86

«(...)

2. Κάθε Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών είναι τοπικό αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων που αφορούν κρατούμενους σε κατάσταση που βρίσκεται στην περιφέρειά του.»

16. Από τη νομολογία προκύπτει ότι τόσο η αίτηση ενώπιον του Συμβουλίου Φυλακής όσο και η έφεση ενώπιον του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών μπορεί να αφορούν τις συνθήκες κράτησης στο σωφρονιστικό κατάστημα, όπως, π.χ. το εμβαδόν του κελιού, το κατά πόσο είναι κατάλληλα το σύστημα εξαερισμού και θέρμανσης, και ο τρόπος

Νο Φ 092.22/6740

επικοινωνίας του ενδιαφερομένου με τρίτους (βλ. μεταξύ άλλων, αποφ. 2075/2002 και 175/2003 του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών του Πειραιά).

17. Οι οικείες διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης 58819/2003, της 7^{ης} Απριλίου 2003, ορίζουν τα εξής:

Άρθρο 6

1. *Ο έλεγχος της νομιμότητας κατά την εκτέλεση των ποινών κατά της ελευθερίας (...) ασκείται από τον αρμόδιο εισαγγελέα-επόπτη.*

2. *Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει: (...) β) την εξασφάλιση δίκαιης μεταχείρισης και δικαστικής προστασίας για το σύνολο των κρατουμένων και*

γ) την ενημέρωση των κατά περίπτωση αρμόδιων δικαστικών και διοικητικών αρχών για το περιεχόμενο ακροάσεων ή αναφορών κρατουμένων ή μελών του προσωπικού, από τις οποίες προκύπτουν ενδείξεις για την τέλεση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών αδικημάτων κρατουμένων ή προσωπικού.

Άρθρο 7

1. *Στο πλαίσιο της εποπτείας ο εισαγγελέας συνεργάζεται με τον διευθυντή και τους προϊστάμενους των τμημάτων του καταστήματος, και προβαίνει σε υποδείξεις σε θέματα που αφορούν την έκτιση των ποινών.*

2. *Ο εισαγγελέας επόπτης ή ο αναπληρωτής του, ασκεί αρμοδιότητες δικαιοδοτικού, πειθαρχικού και ελεγκτικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, ο εισαγγελέας επόπτης:*

1) Μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν εκάστοτε για τη μεταχείριση των κρατουμένων καθώς και εκείνων του Ποινικού Κώδικα και

№ Φ 092.22/6740

των ειδικών νόμων που αφορούν την εκτέλεση των ποινών και την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας. (...)

9) Δέχεται σε ακρόαση κρατουμένους, συγγενείς και συνηγόρους τους, αν το ζητήσουν.(...)

10) Εξετάζει θέματα δικαστικής προστασίας των κρατουμένων, υποδεικνύοντας στους ενδιαφερομένους να προβούν στις ενδεδειγμένες ενέργειες και προωθεί στις αρμόδιες αρχές αιτήματα νομικής βοήθειας κρατουμένων, (...)

Άρθρο 25

Με γνώμονα την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος καθορίζονται οι ημέρες και ώρες ακροάσεων των κρατουμένων ως εξής:

α. Ο εισαγγελέας επόπτης καθορίζει ακροάσεις κρατουμένων τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα με διάρκεια τουλάχιστον δύο ωρών για την εξασφάλιση δίκαιης μεταχείρισης και δικαστικής προστασίας για όλους τους κρατουμένους.

β. Ο διευθυντής, για θέματα που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητά του, ακροάται κρατουμένους όποτε παραστεί ανάγκη.

Άρθρο 32

Εκτός από τα δικαιώματα του προηγούμενου άρθρου οι κρατούμενοι διευκολύνονται στην άσκηση των δικαιωμάτων τους με δυνατότητες και μέτρα τα οποία λαμβάνονται για να ελαχιστοποιούνται οι δυσμενείς επιπτώσεις ή παρενέργειες που συνεπάγεται η εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας. Ειδικότερα οι κρατούμενοι μπορούν:

(...)

3) Να λαμβάνουν από τη διεύθυνση του καταστήματος τα απαραίτητα μέσα για την ατομική υγιεινή και την καθαριότητα των ιδίων και των ειδών ένδυσης και ρουχισμού τους.

No Φ 092.22/6740

Άρθρο 37

«(...)

10) Ο Διευθυντής του Σωφρονιστικού Καταστήματος λαμβάνει, κατά τη διάρκεια της κράτησης οποιουδήποτε κρατουμένου, τα αναγκαία κατά περίπτωση μέτρα προς ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων ή παρενεργειών τις οποίες συνεπάγεται η εκτέλεση των ποινών και των μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

18. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι συνθήκες κράτησης στην Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης ήταν αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής:

Άρθρο 3

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς».

Ως προς το παραδεκτό

19. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα. Υποστηρίζει ότι είχε το δικαίωμα να παραπονεθεί για την κατάσταση του στον Διευθυντή της Αστυνομίας και, σύμφωνα με το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Ωστόσο, σύμφωνα με την Κυβέρνηση, ο προσφεύγων δεν γνωστοποίησε ποτέ και με κανέναν τρόπο την αιτίασή του σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του στις εθνικές αρχές.

20. Ο προσφεύγων αναφέρεται στην υπόθεση *Σιάσιος και λοιποί κατά Ελλάδας* (αρ. 30303/07, 4 Ιουνίου 2009) και υποστηρίζει ότι τα ένδικα μέσα που επικαλείται η Κυβέρνηση δεν ήταν πραγματικά. Προσθέτει ότι προσφεύγοντας στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης ήθελε να

No Φ 092.22/6740

πετύχει την απελευθέρωσή του, γεγονός που θα έθετε τέλος στην προσωρινή του κράτηση υπό συνθήκες αντίθετες προς το άρθρο 3 της Σύμβασης.

21. Η Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι ο κανόνας της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων που διατυπώνεται στο άρθρο 35§1 της Σύμβασης επιτάσσει ότι πριν κάποιος προσφύγει σε ένα Διεθνές Δικαστήριο θα πρέπει να έχει δώσει στο υπαίτιο της παραβίασης Κράτος την ευκαιρία να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις, κάνοντας χρήση των δικαστικών μέσων που προσφέρει η εθνική νομοθεσία υπό τον όρο τα μέσα αυτά να είναι αποτελεσματικά και επαρκή (βλ. μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire κατά Γαλλίας*, [GC], αρ. 29183/95, §37, CEDH 1999-I). Ο κανόνας αυτός βασίζεται στην υπόθεση, σκοπό του άρθρου 13 της Σύμβασης –με το οποίο παρουσιάζει στενή σχέση–ότι η εθνική έννομη τάξη προσφέρει πραγματική προσφυγή σχετικά με την επικαλούμενη παραβίαση (*Kudla κατά Πολωνίας*, [GC], αρ. 30210/96, §152, CEDH 2000-XI). Το άρθρο 35§1 της Σύμβασης επιτάσσει την εξάντληση των ενδίκων μέσων που είναι συγχρόνως σχετικά με τις επίδικες παραβιάσεις, διαθέσιμα και κατάλληλα. Θα πρέπει να υπάρχουν σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας όχι μόνον στην θεωρία αλλά και στην πράξη, γιατί διαφορετικά στερούνται της επιθυμητής αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας. Τέλος, εναπόκειται στο καθ' ου η προσφυγή Κράτος να αποδείξει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Dalia κατά Γαλλίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, §38, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I).

22. Όσον αφορά την συγκεκριμένη υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής, ότι τα παράπονα του προσφεύγοντος αφορούν κατά τρόπο γενικό τις συνθήκες κράτησης στους χώρους της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης και ότι οι καταγγεληθείσες συνθήκες συνδέονται με ένα διαρθρωτικό φαινόμενο και όχι αποκλειστικά με την περίπτωση του προσφεύγοντος (βλ. ομοίως, *Νησιώτης κατά Ελλάδας*, αρ. 34704/08, §29,

No Φ 092.22/6740

10 Φεβρουαρίου 2011, και *Bygylashvili κατά Ελλάδα*, αρ. 58164/10, §47, 25 Σεπτεμβρίου 2012).

23. Επίσης, όσον αφορά ιδιαιτέρως την προσφυγή στον Διευθυντή της Αστυνομίας, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 35§1 της Σύμβασης (βλ. *A.A. κατά Ελλάδος*, αρ. 12186/08, §§45-46, 22 Ιουλίου 2010, *Rahimi κατά Ελλάδα*, αρ. 8687/08, §77, 5 Απριλίου 2011, *R.U. κατά Ελλάδα*, αρ. 2237/08, §59, 7 Ιουνίου 2011, *Efremidze κατά Ελλάδα*, αρ. 33225/08, §28, 21 Ιουνίου 2011). Στις προαναφερθείσες αποφάσεις, το Δικαστήριο υπογράμμισε την έλλειψη σαφήνειας σχετικά με την διαδικασία σύμφωνα με τη οποία μπορούσε να γίνει η προσφυγή στον Αστυνομικό Διευθυντή και ως προς το είδος των καταγγελιών που μπορούσαν να του υποβληθούν. Εξάλλου, έχει εκφράσει επιφυλάξεις ως προς την αμεροληψία και την αντικειμενικότητά του, γεγονός που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα της προσφυγής αυτής. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων δεν είχε στην διάθεσή του μια πραγματική προσφυγή μέσω της οποίας μπορούσε να παραπονεθεί για τις συνθήκες της κράτησής του. Επομένως, το Δικαστήριο θα πρέπει να απορρίψει την ένσταση της Κυβέρνησης περί μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων ως προς τις συνθήκες κράτησής του.

24. Επίσης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 35§1 της Σύμβασης, το Δικαστήριο δεν μπορεί να επιληφθεί προσφυγής «*παρά μόνο (...) εντός προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία της τελεσίδικης εθνικής απόφασης*». Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αίτηση του προσφεύγοντος υπό το πρίσμα του άρθρου 3 αφορά μόνον τις συνθήκες κράτησής του στα κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει σχετική πραγματική προσφυγή, η κράτηση του προσφεύγοντος στους χώρους αυτούς έληξε στις 20 Μαΐου 2009 οπότε και μεταφέρθηκε στις φυλακές Διαβατών Θεσσαλονίκης. Όμως, η παρούσα προσφυγή ασκήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2009, δηλαδή σε

No Φ 092.22/6740

χρονικό διάστημα άνω των έξι μηνών από την ημερομηνία μεταφοράς του προσφεύγοντος στην φυλακή Διαβατών.

25. Το ότι η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις ως προς το θέμα αυτό, δεν επιδρά στην συγκεκριμένη κατάσταση. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο κανόνας αυτός, ο οποίος αντικατοπτρίζει την επιθυμία των Συμβαλλομένων Μερών να μην αμφισβητούνται παλαιές αποφάσεις μετά από απεριόριστο χρονικό διάστημα, εξυπηρετεί όχι μόνον τα συμφέροντα της Κυβέρνησης αλλά και την ασφάλεια δικαίου ως εγγενή αξία. Ο κανόνας αυτός οριοθετεί χρονικά τον έλεγχο που μπορεί να ασκήσει το Δικαστήριο και υποδεικνύει στους ενδιαφερόμενους ιδιώτες καθώς και τις αρχές το χρονικό διάστημα πέρα από το οποίο ο έλεγχος αυτός δεν ασκείται πια. Επομένως, το Δικαστήριο δεν μπορεί να μην εφαρμόσει τον κανόνα των έξι μηνών μόνον επειδή η Κυβέρνηση δεν άσκησε την ένσταση που θεμελιώνεται στον κανόνα αυτό (βλ. *Belaousof et autres κατά Ελλάδα*, αρ. 66296/01, §38, 27 Μαΐου 2004).

26. Κατόπιν των ανωτέρω, η αιτίαση που αντλείται από το άρθρο 3 της Σύμβασης είναι εκπρόθεσμη και θα πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το άρθρο 35§§1 και 4 της Σύμβασης.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5§4 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

27. Ο προσφεύγων υποστηρίζει, ως προς δύο σημεία, ότι η διαδικασία μέσω της οποίας επιχείρησε να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της προσωρινής κράτησής του δεν ήταν σύμφωνη προς τις απαιτήσεις της Σύμβασης. Ειδικότερα, παραπονείται για παραβίαση της αρχής της ισότητας των όπλων ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης κατά την εξέταση της προσωρινής του κράτησης, η οποία προκύπτει από την άρνηση του Συμβουλίου να του επιτρέψει να παραστεί αυτοπροσώπως, ενώ

No Φ 092.22/6740

ο Εισαγγελέας ανέπτυξε τις θέσεις του. Επίσης, θεωρεί ότι «η βραχεία προθεσμία» δεν τηρήθηκε κατά την εξέταση της αίτησης αποφυλάκισής του. Επικαλείται τα άρθρα 5§4 και 6§1 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση η μόνη κατάλληλη διάταξη είναι αυτή του άρθρου 5§4 της Σύμβασης, το κρίσιμο τμήμα της οποίας ορίζει ότι:

«Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου ίνα τούτο αποφασίσει εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.»

A. Ως προς το παραδεκτό

28. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι ο προσφεύγων καταδικάστηκε με βάση την απόφαση αρ. 562/2010 του Εφετείου κακουργημάτων Θεσσαλονίκης σε κάθειρξη δώδεκα ετών και τριών μηνών και ότι η περίοδος προσωρινής κράτησής του αφαιρέθηκε από την ποινή που πρέπει να εκτίσει. Σημειώνει ότι ακόμα και αν δεν είχαν γίνει οι παραβιάσεις του άρθρου 5§4 για τις οποίες παραπονείται ο προσφεύγων, θα εξακολουθούσε να κρατείται μετά την καταδίκη του σύμφωνα με την απόφαση αρ. 562/2010. Συνεπώς, δεν μπορεί να υποστηρίξει ότι υπήρξε «θύμα» παραβίασης του άρθρου 5§4 της Σύμβασης.

29. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με την νομολογία, μία ευνοϊκή για τον προσφεύγοντα απόφαση ή μέτρο δεν αρκεί κατ'αρχήν να του στερήσει την ιδιότητα του «θύματος» για τους σκοπούς του άρθρου 34 της Σύμβασης, εκτός εάν οι εθνικές αρχές αναγνωρίσουν, ρητά ή επί της ουσίας, την παραβίαση της Σύμβασης και στην συνέχεια την επανορθώσουν (βλ. π.χ., *Eckle κατά Γερμανίας*, 15 Ιουλίου 1982, §§69 και επ., σειρά Α αρ. 51, *Dalban κατά Ρουμανίας*, [GC], αρ. 28114/95, §44, CEDH 1999-VI, και *Gafgen κατά Γερμανίας* [GC], αρ. 22978/05, §115, CEDH 2010). Όσον αφορά την «κατάλληλη» και «επαρκή» αποκατάσταση για την επανόρθωση σε εθνικό επίπεδο της παραβίασης ενός δικαιώματος που προστατεύεται από την Σύμβαση, το Δικαστήριο θεωρεί γενικώς ότι εξαρτάται από το

No Φ 092.22/6740

σύνολο των περιστάσεων, αφού ληφθεί υπόψη ιδιαιτέρως η φύση της παραβίασης της Σύμβασης που διακυβεύεται (βλ. π.χ., προαναφερθείσα, *Gäfgen*, §116).

30. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση υπ'αρ. 562/2010, δυνάμει της οποίας, ο προσφεύγων καταδικάστηκε σε κάθειρξη δώδεκα ετών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ευνοϊκή απόφαση ή ευνοϊκό μέτρο για τον προσφεύγοντα, ικανή να αποτελέσει κατάλληλη και επαρκή αποκατάσταση για επανόρθωση σε εθνικό επίπεδο των παραβιάσεων του άρθρου 5§4 της Σύμβασης, που επικαλείται ο προσφεύγων. Επομένως, θα πρέπει να απορριφθεί η ένσταση της Κυβέρνησης.

31. Εξάλλου, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη, υπό την έννοια του άρθρου 35§3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

1. Ως προς την απόρριψη της αίτησης αυτοπρόσωπης παράστασης του προσφεύγοντος από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών

32. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει κυρίως ότι στην αίτησή του για άρση της προσωρινής κράτησης, ο προσφεύγων είχε εκθέσει λεπτομερώς όλα τα επιχειρήματά του. Προσθέτει ότι ο προσφεύγων δεν διευκρινίζει κατά πόσο η αυτοπρόσωπη παρουσία του θα είχε ενισχύσει τις πιθανότητες ευδοκίμησης της αίτησής αποφυλάκισής του. Η Κυβέρνηση συμπεραίνει ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν παραβιάστηκε η αρχή της ισότητας των όπλων.

33. Ο προσφεύγων απαντά ότι σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η άρνηση της αρμόδιας δικαστικής αρχής να επιτρέψει την

No Φ 092.22/6740

αυτοπρόσωπη παράσταση του προσφεύγοντος δεν ήταν σύμφωνη προς το άρθρο 5§4 της Σύμβασης.

34. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει εξετάσει το θέμα αυτό σε πολλές υποθέσεις (βλ. *Καμπάνης κατά Ελλάδας*, 13 Ιουλίου 1995, σειρά Α αρ. 318-B, *Κοτσαρίδης κατά Ελλάδας*, αρ. 71498/01, 23 Σεπτεμβρίου 2004, *Γιοσάκης κατά Ελλάδας*, (αρ. 1), αρ. 42778/05, 12 Φεβρουαρίου 2009 και *Μπαλα κατά Ελλάδας*, αρ. 40876/07, 1^η Ιουλίου 2010) και έχει κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5§4. Η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο πραγματικό περιστατικό ή κάποιο επιχείρημα που θα μπορούσε να οδηγήσει στην υπό κρίση υπόθεση σε διαφορετικό συμπέρασμα απ'ότι αυτό στο οποίο έχει καταλήξει το Δικαστήριο στα πλαίσια των προαναφερθεισών υποθέσεων. Απουσία νέων στοιχείων, το Δικαστήριο οφείλει να διαπιστώσει ότι απορρίπτοντας το αίτημα παράστασης του προσφεύγοντος, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, του στέρησε την δυνατότητα να αντικρούσει κατάλληλα τους λόγους που συνηγορούσαν για τη διατήρηση της κράτησής του.

35. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §4 της Σύμβασης.

2. *Ως προς την υποχρέωση του δικαστηρίου να αποφασίσει εντός «βραχείας προθεσμίας» για τη νομιμότητα της κράτησης*

36. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή που άσκησε ο προσφεύγων κατά του εντάλματος αρ. 13/2009 με το οποίο διατάχθηκε η προσωρινή του κράτηση, δεν αποτελούσε «προσφυγή» στην οποία αναφέρεται το άρθρο 5 §4 της Σύμβασης. Επίσης, θεωρεί ότι το χρονικό διάστημα που διέρρευσε στην υπό κρίση υπόθεση έως ότου το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών αποφασίσει για το αίτημα αποφυλάκισης ήταν εύλογο.

37. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η καθυστέρηση που σημειώθηκε στην εξέταση της αίτησης αποφυλάκισής του οφείλεται στην αποκλειστική υπαιτιότητα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης.

No Φ 092.22/6740

38. Το Δικαστήριο σημειώνει, πρώτον, ότι μέσω της σχετικής προσφυγής, ο προσφεύγων κάλεσε το αρμόδιο δικαστήριο να κρίνει τη νομιμότητα της κράτησής του και να διατάξει την άρση αυτής ή την ελάφρυνση του μέτρου. Επομένως θεωρεί ότι πρόκειται για προσφυγή που διέπεται από το άρθρο 5§4 της Σύμβασης (βλ. προς την κατεύθυνση αυτή, *Γιοσάκης κατά Ελλάδος* (αρ. 2), αρ. 36205/06, §§67-74, 12 Φεβρουαρίου 2009).

39. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι σχετικές με την στέρηση της ελευθερίας διαδικασίας, υπό την έννοια του άρθρου 5§4, απαιτούν ιδιαίτερη επιμέλεια και ότι οι εξαιρέσεις στην αρχή της διαπίστωσης «εντός βραχείας προθεσμίας» του σύμφωνου προς την Σύμβαση χαρακτήρα της κράτησης πρέπει να ερμηνεύονται στενά (*Hutchison κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αρ. 50272/99, §79, CEDH 2003-IV). Το αν τηρήθηκε η αρχή της ταχύτητας της διαδικασίας κρίνεται όχι αφηρημένα, αλλά στο πλαίσιο σφαιρικής εκτίμησης των δεδομένων, αφού ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης (*Delbec κατά Γαλλίας*, αρ. 43125/98, §33, 18 Ιουνίου 2002), και ειδικότερα υπό το πρίσμα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, των ενδεχομένων ιδιαιτεροτήτων της εθνικής διαδικασίας που έπρεπε να τηρηθεί καθώς και της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος ως προς την διαδικασία αυτή. Ωστόσο, καταρχήν και εφόσον διακυβεύεται η ελευθερία του ατόμου, το Κράτος πρέπει να φροντίσει ώστε η διαδικασία να διεξάγεται εντός ελάχιστου χρονικού διαστήματος (*Fuchser κατά Ελβετίας*, αρ. 55894/00, §43, 13 Ιουλίου 2006).

40. Με βάση τα κριτήρια αυτά, και ενδεικτικά, το Δικαστήριο διαπίστωσε υπέρβαση της «βραχείας προθεσμίας» υπό την έννοια του άρθρου 5§4 στις ακόλουθες υποθέσεις: *Rehbock κατά Σλοβενίας*, (αρ. 29462/95, §84, 84, ECHR 2000-XII) διάρκεια είκοσι τριών ημερών, *G.B. κατά Ελβετίας* (αρ. 27426/95, §32, 30 Νοεμβρίου 2000), διάρκεια τριάντα δύο ημερών, *Mamedova κατά Ρωσίας*, (αρ. 7064/05, §96, 1^η Ιουνίου 2006) διάρκεια τριάντα έξι ημερών, *Mooren κατά Γερμανίας* (αρ. 1364/03, §73, 13

No Φ 092.22/6740

Δεκεμβρίου 2007): διάρκεια ογδόντα δύο ημερών, και *Γιοσάκης κατά Ελλάδας* (αρ. 2), (προαναφερθείσα, §71): διάρκεια εβδομήντα επτά ημερών.

41. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων κατέθεσε την αίτηση αποφυλάκισής του στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης στις 18 Φεβρουαρίου 2009, το οποίο την απέρριψε στις 26 Μαΐου 2009, δηλαδή μετά από χρονικό διάστημα τριών μηνών και οκτώ ημερών.

42. Έχοντας υπόψη την προαναφερθείσα νομολογία του, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η περίοδος αυτή δεν σύμφωνη με την απαίτηση της «βραχείας προθεσμίας» του άρθρου 5§4. Επομένως, προκύπτει ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής ως προς το θέμα αυτό.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

43. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

44. Ο προσφεύγων ζητεί το ποσό των 25.000€ λόγω ηθικής βλάβης.

45. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι η διαπίστωση της παραβίασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

46. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι από την διαπιστωθείσα παραβίαση του άρθρου 5§4 της Σύμβασης, ο προσφεύγων υπέστη ορισμένη ηθική βλάβη, που δικαιολογεί την επιδίκαση αποζημίωσης. Αποφαινόμενο με δικαιοσύνη, σύμφωνα με το άρθρο 41 του επιδικάζει 4.000€ για την αιτία αυτή.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

No Φ 092.22/6740

47. Για έξοδα και δικαστική δαπάνη, ο προσφεύγων ζητεί το ποσό των 10.000€, χωρίς να προσκομίζει τιμολόγιο ή απόδειξη.
48. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος δεν συνοδεύονται από τα απαραίτητα δικαιολογητικά.
49. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, σύμφωνα με το άρθρο 41 προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται ότι είναι πραγματικά, αναγκαία και επίσης το ύψος τους εύλογο. Επίσης, τα δικαστικά έξοδα δεν μπορούν να απαιτηθούν παρά εάν έχουν σχέση με την διαπιστωθείσα παραβίαση (*Beyeler κατά Ιταλίας* (δίκαιη ικανοποίηση), [GC], αρ. 33202/96, §27, 28 Μαΐου 2002). Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν προσκομίζει κανένα δικαιολογητικό για να θεμελιώσει την αξίωσή του για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Επομένως, το αίτημά του θα πρέπει να απορριφθεί.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

50. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* παραδεκτή την προσφυγή όσον αφορά τις αιτιάσεις που αντλούνται από το άρθρο 5 §4 της Σύμβασης.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 §4 της Σύμβασης.
3. *Αποφαίνεται*,
 - α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος θα πρέπει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, από την ημερομηνία που η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 §2 της Σύμβασης, 4.000€

№ Φ 092.22/6740

(τέσσερις χιλιάδες ευρώ) λόγω ηθικής βλάβης, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 17 Οκτωβρίου 2013, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§2 και 3 του Κανονισμού.

Ο Αν.Γραμματέας
André Wampach

Η Πρόεδρος
Isabelle Berro-Lefèvre

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο

Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα